

عنوان مقاله:

گنبد به مثابه نماد با تاکید بر گنبد مسجد شیخ لطف الله

محل انتشار:

جستارنامه فرهنگ و هنر اسلامی، دوره 4، شماره 9 (سال: 1403)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسنده:

زهرا قاسمی - مسئول

خلاصه مقاله:

گنبد به عنوان پوشش یکی از مهمترین فضاها در مساجد ایرانی، از جایگاه مهمی در نظام معنایی مسجد برخوردار است. محققین معانی کلی چون وحدت، آسمان، بهشت یا عرش را به گنبد، در معماری اسلامی اختصاص داده اند. مسجد شیخ لطف الله نیز که یکی از مساجد تاریخی اصفهان است و در ضلع شرقی میدان نقش جهان قرار دارد؛ دارای گنبدی است که از زیباترین و باشکوه ترین گنبدهای دنیا به شمار می رود و گوشه ای از نبوغ معماران صفوی را به نمایش می گذارد. هنرمند مسلمان ابعاد صوری را واسطه ای برای جهش روحی به عالم حقیقت و معنا قرار داده است. معماری اسلامی به ویژه مساجد نیز مولود الهام درونی هنرمند است که از حکمت و معنویت حاکم بر تعالیم انسانی و دیدگاه توحیدی نشأت می گیرد که ارائه دهنده اشکال و تزئینات گوناگون در جهت نشان دادن مفهوم وحدت می باشد. با توجه به اینکه گنبد یک فرم سنتی است و از آنجایی که بسیاری از عناصر ساختاری و تزئینی در هنر سنتی همچون گنبد مشتمل بر مفاهیم و بیان و کارکردی نمادین است، لذا این سوال مطرح می شود که گنبد به لحاظ نمادین چه معنا و مفهومی دارد؟ در این راستا، این پژوهش سعی دارد با مطالعه گنبد و به ویژه گنبد مسجد شیخ لطف الله با رویکرد نمادین و بررسی مفاهیم نقوش و اجزاء گنبد این مسجد، معنای آن را بیش از آنچه که تا کنون واگشایی شده است آشکار سازد. در مقاله حاضر، با استفاده از روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و با بهره گیری از ابزار کتابخانه ای به تجزیه و تحلیل موضوع پرداخته شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می دهد که از میان معانی و دلالت هایی که برای گنبد به دست می آید می توان به این نکات اشاره کرد: آسمان، عرش الهی، خانه ی خدا، وحدت، کمال، ابدیت، تمامیت، سیر انسان در انفس، حرکت از زمین به آسمان و از جسم به روح، وحدت در کثرت و آغاز و... چگونگی ارتباط این معانی با گنبد در این نوشتار توضیح داده شده است.

کلمات کلیدی:

گنبد، نماد، معماری اسلامی، مسجد شیخ لطف الله

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2060900>

